

Igor SMUTOK,

кандидат історичних наук, завідувач кафедри давньої історії України
та спеціальних історичних дисциплін
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобич) smutokigor@gmail.com

Леся SMUTOK,

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Україна, Дрогобич) smutoklesia@gmail.com

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ XVI – XVIII ст. НА ПРИКЛАДІ ДРОГОБИЧА, БОРИСЛАВА, ТРУСКАВЦЯ

У статті розглядається соціальна стратифікація населення Прикарпаття на прикладі Дрогобича, Борислава, Трускавця. Міське суспільство вирізнялося складною соціальною структурою. Документи XVI – XVIII ст. виділяють такі категорії міського населення як міщани і передміщани. Міщани склалися з патриціату, цехових ремісників, торговців. Також у Дрогобичі у XVI – XVIII ст. проживали духовенство, шляхта, різний декласований люд. У Бориславі населення складалося зі шляхти і залежного селянства. Тут проживала місцева українська шляхта. Вона була незаможною, власних селян не мала й організовувала своє господарство самостійно. Одночасно у Бориславі мешкала заможна шляхта. В її маєтках були залежні селяни, орендарі-євреї, слуги з простолюду та зі шляхти. Трускавець уособлював ще один тип поселень. Це королівське село, де населення складалося з селянства, об'єднаного в окрему громаду. З її середовища обиралася влада в особі тивуна. Також в селі окремо мешкав парафіяльний священик та напівпривілейовані категорії населення (млинарі, корчмарі, солтиси).

Ключові слова: Дрогобич, Борислав, Трускавець, соціальна структура населення.

Лім. 12.

Igor SMUTOK,

PhD (History), Head of the Department of ancient history of Ukraine et special historical disciplines

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) smutokigor@gmail.com

Lesy SMUTOK,

PhD (History), Associate Professor of the Department of The World History
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) smutoklesia@gmail.com

SOCIAL STRUCTURE OF THE POPULATION XVI – XVIII century ON THE EXAMPLE OF DROGOBYCH, BORISLAV, TRUSKAVETS

The article deals with the social stratification of the population of Prykarpatyya by the example of Drohobych, Borislav, Truskavets. Based documents and XVI – XVIII centuries the city society was distinguished by a complex social structure.. To see such categories of the urban population as petty bourgeois and subject. The philistines consisted of a patriciate, craft craftsmen, merchants. Also in Drohobych in the XVI – XVIII centuries lived the clergy, nobility, various declassed elements. In Borislav, the population consisted of a nobility and an over-inflated peasantry. Here lived the local Ukrainian-Russian gentry. She was well-off, did not have her own peasants and led her own economy. At the same time, a well-to-do gentry lived in Borislav. In her estates were dependent peasants, tenant-Jews, servants from commoners and from the nobility. Truskavets personified another type of settlement. This is a royal village, where the population consisted of peasants, united into a separate community. In the midst of her environment, power was elected tivun. Also in the village there was a parish priest and semi-privileged categories of the population (millers, innkeepers, Soltys).

Key words: Drohobych, Borislav, Truskavets, social structure of the population.

Ref. 12.

Ігорь СМУТОК,

кандидат исторических наук, заведующий кафедрой давней истории Украины и вспомогательных исторических дисциплин
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко
(Украина, Дрогобыч) smutokigor@gmail.com

Леся СМУТОК,

кандидат исторических наук, доцент кафедры всемирной истории
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко
(Украина, Дрогобыч) smutoklesia@gmail.com

СОЦИАЛЬНАЯ СТРУКТУРА НАСЕЛЕНИЯ XVI – XVIII вв. НА ПРИМЕРЕ ДРОГОБЫЧА, БОРИСЛАВА, ТРУСКАВЦА

В статье рассматривается социальная стратификация населения Прикарпатья на примере Дрогобыча, Борислава, Трускавца. Городское общество отличалось сложной социальной структурой. Документы XVI – XVIII вв. выделяют такие категории городского населения как мещане и предмещане. Мещане состояли из патрициата, цеховых ремесленников, торговцев. Также в Дрогобыче в XVI – XVIII вв. проживали духовенство, шляхта, разный деклассированный элемент. У Бориславе население состояло из шляхты и зависимого крестьянства. Здесь проживала местная украинская шляхта. Она была незажиточной, не имела собственных крестьян и вела свое хозяйство самостоятельно. В то же время в Бориславе проживала зажиточная шляхта. В её имениях были зависимые крестьяне, арендаторы-евреи, слуги из простолюдинов и из шляхты. Трускавец олицетворял еще один тип поселений. Это королевское село, где население состояло из крестьянства, объединенного в отдельную общину. Из его среды избиралась власть в лице тиуна. Также в селе отдельно проживал приходской священник и полупривилегированные категории населения (мельники, шинкари, солтысы).

Ключевые слова: Дрогобыч, Борислав, Трускавец, социальная структура населения.

Лит. 12.

Постановка проблеми. Суспільство ранньомодерної доби успадкувало із середньовіччя поділ на три стани – шляхта, церква та селяни з міщанами. Такий стан речей декларувався не тільки на рівні розмірковувань тогочасних мислителів рівня Станіслава Оріховського, Щасного Гербурта, Миколая Рея і т.д., але й закріплювався відповідною владною суспільно-політичною конструкцією. Втім, за лаштунками постульованих тверджень в дійсності приховувалася доволі строката картина соціальних груп та відносин. Насправді українське суспільство XVI – XVIII ст. творило мозаїку різних соціальних, конфесійних, професійно зорієнтованих спільнот, окремішність яких ґрунтувалася як на певних правових засадах, так і на основі неписаних усталених звичаєм практик. Як це виглядало в повсякденних реаліях, спробуємо продемонструвати на прикладі кількох поселень.

Аналіз досліджень. Проведення такого порівняння полегшується тим, що соціальні аспекти історії Дрогобича та Дрогобиччини так чи інакше потрапляли в поле зору дослідників. Таким чином, певні напрацювання в цій ділянці існують. Зокрема, дослідники Дрогобича, як-то Я. Ісаєвич, Л. Тимошенко в колективній монографії окремо розглянули структуру населення міста у період з XVI по XVIII ст. [3] Про Борислав та навколишні села, що згодом у XIX–XX ст. стали частиною цього поселення, писав О. Микулич [2]. Цікаві думки про соціальну градацію населення Прикарпаття можна віднайти в інших працях, дотичних цієї тематики [4 – 10].

Виклад основного матеріалу. Дрогобич у вказаний період являв собою типове містечко, що користувалося магдебурзьким правом й перебувало у королівській власності. За просторовою локацією місто поділялося на дві частини – середмістя та передмістя, розмежовані оборонними укріпленнями. Згідно документів у Дрогобичі з часом витворилося щонайменше чотири передмістя (Завіжне, Задвірне, Лішнянське і Міські Загороди) [3, 41]. В межах міста селилися міщани, за мурами – передміщани. Обидві категорії були особисто вільними. Втім, права і обов'язки, які надавалися магдебургією, були для них різними. Передміщани залучалися до виконання різноманітних повинностей та відробітків (шарварків). Контроль над належним виконанням вказаних

робіт здійснювався адміністрацією Дрогобицького староства. Таким чином, будучи формально частиною міського населення, передміщани нічим не різнилися від решти королівських підданих з сусідніх сіл, котрі так само підпорядковувалися замковій адміністрації та виконували подібні повинності. Переваги, які мали передміщани, були незначними. Очевидно, вони могли безперешкодно переселитися у середмістя та набувати там нерухомість. Напевне, для цього не потрібно було проходити процедуру вступу до міщанської корпорації. Так само перевагою, хоча доволі символічною, була відсутність обмежень особистого характеру: вони, для прикладу, не сплачували куничне у разі видання дочок заміж за межі свого осідку, як це практикувалося серед підданих навколишніх королівських сіл.

Власне міщани – це ті, хто мешкав у середмісті. Вони становили вкрай неоднорідну спільноту. Спектр її внутрішньої майнової і суспільної диференціації був доволі широкий. Зрештою, в цьому немає нічого дивного, адже місто, навіть таке невелике як Дрогобич, являло собою доволі складний соціальний організм. Вже на XVI ст. тут існувала невелика група осіб, з яких формувалася патриціат. Як засвідчує історія Перемишля, Нового Самбора, Львова (на жаль, у випадку з Дрогобичем відслідкувати це на конкретних прикладах неможливо), він складався з осіб, що досягнули певного матеріального статку, користувалися авторитетом і впливами та обиралися до міських органів управління. Природне намагання закріпити особисті досягнення за наступними поколіннями призводило до появи міщанських родин, які становили міську верхівку. Але окремої касти вони не сформували, й патриціат зазнавав ротації.

Кістяк міщанства становили ремісничі корпорації. На середину XVI ст. у Дрогобичі існувало зо два десятки ремісничих професій. На початку XVII ст. у документах фіксуються ковальський, бондарський, ткацький, кравецький, шевський, кушнірський, гончарський, шапкарський цехи [3, 42–43]. Несприятливі суспільно-політичні перипетії середини XVII – початку XVIII ст. підірвали ремісничу справу, однак відсоток ремісників залишався високим. На середину XVIII ст. відомо не менше 36 ремісничих спеціалізацій. Життя в цехах регулювалося статутами. Повноправними членами цехової корпорації вважалися майстри, кожен з яких мав своїх підмайстрів та учнів. Статuti регулювали не тільки виробничі відносини, але регламентували правила повсякденного життя і поведінки (співжиття в шлюбі, спільні святкування, поховання тощо). Це посилювало згуртованість та підвищувало внутрішню консолідованість ремісничих спільнот. Поза межами цехової організації також існували ремісники. У Дрогобичі таку найбільшу групу становили зваричі. Кожен з них розпоряджався необхідним устаткуванням (як правило, це один черін) для виварювання солі. Вочевидь, у місті існували цирульник-аптекарь, роздрібні торговці тощо.

В межах міста та за мурами існували території, котрі не підлягали міській юрисдикції. У Дрогобичі було кілька таких юридик. Це старостинська, до якої належали громади Зваричького передмістя, Війтівської Гори і єврейський Лан; римо-католицький фарний костел володів трьома юридиками (Плебанія); окремо існувала «жупна юрисдикція», яка складалася з окремих жуп як певних виробничих комплексів, приналежних Дрогобицькому старості і Самбірському замку. Окремо існувала юридика міської Святоюрської церкви. Населення, що там проживало, та їхні власники не сплачували до міського бюджету жодних податків й не підлягали міському судочинству [3, 40]. Права та обов'язки мешканців цих юридик регулювалися виключно власниками. Королівська влада трактувала їх як королівських підданих, у церковній та шляхетській юридиках вони вважалися особистими підданими, з відповідними наслідками соціального характеру.

Як і в інших містах Давньої Речі Посполитої, населення поділялося за конфесійною приналежністю й такий поділ суттєво впливав на суспільні, а відтак і матеріальні позиції. У Дрогобичі, на відміну від Нового Самбора, Перемишля чи Львова, польська громада не становила домінуючої більшості. Таким чином, дрогобицькі українці не відчували тотальної дискримінації. Вони могли вільно набувати нерухомість в різних частинах міста й не були замкнуті в межах «руської вулиці». Єврейська громада становила неодмінну складову міського населення й Дрогобич не був винятком. У 1634 р. євреї отримали від дрогобицького старости Яна Миколая Даниловича право заселити так званий «Лан». Попри те, що вони підлягали старостинській юрисдикції й формально не мали права покидати свою територію, вже у другій половині XVII ст. вони розселяються по інших передмістях та набувають нерухомість в центрі Дрогобича. Євреї мали власну внутрішню

організацію, в межах якої існувала своя ієрархія. Наприклад, ревізія 1692 р. згадує про існування окремого «жидівського міста», де нараховувалося 27 об'єктів нерухомості. Окремо згадуються синагога, будинок єврейського бакаляра, кантора, школяра, різника, золотаря тощо [4, 515].

Місто у XVI–XVIII ст. було осідком для вільного проживання будь-кого. Для цього не потрібно було ставати міщанином або підпадати під чиюсь юрисдикцію. Цією обставиною активно користувалися різні категорії населення, які формально не мали жодного стосунку до міщанства. В першу чергу йдеться про шляхту. Остання постійно мешкала у Дрогобичі упродовж зазначеного періоду. Це були місцеві роди, вихідці з українського шляхетства з навколишніх сіл, як-то: Попелі, Унятицькі, Винницькі, Копистинські, Тустанівські, Бориславські. Вони набували нерухомість у місті, як правило, шляхом надання грошей в позику, яку міщани невзможі були сплатити. Наприклад, у ревізії Перемишльської землі 1692 р. у описі Дрогобича неодмінно фіксується перехід власності до рук шляхти словами: «w długu odebrał», «odebrał» («9. Dom Gołełow ... który wdługu odebrał JM Pan Popiel ... 19. Dom Migdaliny na całym placu odebrał go JM Pan Kopystynski wdługu ... 20. Dom Melachowskiego na całym placu odebrał go JM Pan Nahuiowski ... 21. Dom Wykow ... który odebrała JM Pan Ustrzycki») [4, 521–522]. Також у місті проживала зайшла католицька шляхта, з якої комплектувалася старостинська адміністрація. Цікаво, що шляхта в однаковій мірі утримувала нерухомість як у місті, так і на передмістях. Не менш значимою, хоча не надто численною, була група духовенства східного і західного обрядів. Як вже згадувалося, в Дрогобичі існувало щонайменше дві юридики, підпорядковані місцевому костелу та церкві св. Юра, втім, у місті поза тим існувало ряд інших церковних інституцій (ще п'ять церков). Міське духовенство рекрутувалося з різних верств населення. Тут натрапляємо і на шляхту (Терлецькі, Стрільбицькі, Кульчицькі, Негребецькі) і на попівські родини (Староміські, Глібкевичі) і на вихідців з міщанства (Маки, Метельські). Міста також були місцем фундації чернечих обителей. Втім, Дрогобич становив в цьому виняток. В ньому щойно у середині XVIII ст. з'явився монастир Кармелітів. Можливо, це пов'язано з домінуванням тут українського населення, бо, наприклад, у Новому Самборі, де польська громада чисельно переважала українців і євреїв, існували Бернардинський, Домініканський, Єзуїтський, Місіонерський конвенти. Вочевидь, що в самбірському середовищі монахи становили поважний відсоток місцевого населення.

Структура сільського населення була значно спрощеною, але і тут існували різні соціальні модифікації.

Якщо йдеться про Борислав, то це поселення було типовим приватношляхетським осідком. Основні категорії жителів Борислава у XVI–XVIII ст. – це шляхта та її піддані. Борислав у XV ст. належав Тустанівським. 1447 р. Іван, Ілько, Пилип (Лацко), Машко і Грицько Тустанівські здійснили поділ маєтків. Найстарший Іван отримав Кропивник, решту братів – Долголуку, Колодницю, Борислав. З цього часу розпочинається окрема історія роду Кропивницьких. У 1460 р. вперше джерела повідомляють про Грицька з Борислава, що на думку Виростека Л., є одним з братів, який обрав місцем свого проживання одне із сіл обширних родових маєтків Тустанівських. На початку XVI ст. одноосібним власником Борислава виступає син Грицька Бориславського – Климашко. В наступні десятиліття більшою частиною земель в обох поселеннях продовжують володіти нащадки Климашка. До середини 16 ст. це були сини Іванко, Федько, Кость; в другій половині вказаного століття – внуки та правнуки, звані Костковичами, Федьковичами, Іванковичами [6, 82–83].

Розмежування маєтності в такому шляхетському гнізді як Борислав здійснювалося на засадах рівноправ'я усіх спадкоємців чоловічої статі в отриманні частки з батьківського маєтку (ні старійшинство, ні народження в першому або наступних шлюбах тощо не давало жодної переваги серед решти рідних братів). В його основі лежало так зване права репрезентації (*ius repraesentationis*), тобто в разі відсутності на час розподілу спадку одного зі спадкоємців, його частка не присвоювалася іншими братами, а наділялася його дітям, якщо такі були (цей принцип мав і зворотній бік: якщо спадкоємець був позбавлений права спадку, його діти і наступні покоління також автоматично позбавлялися цього права). На практиці це призводило до перманентного розмежування шляхетського гнізда між різними родовими відгалуженнями, у межах яких відбувалося також виокремлення нових часток з кожним наступним поколінням. Це тривало доти, доки численність мешканців сягала свого максимуму, а розміри землеволодіння кожного із них – свого граничного

мінімуму, за якими поставало питання про здатність земельного фонду певного шляхетського гнізда забезпечувати фізичне виживання його власників [5, 12–15].

Одночасно з розмежуванням відбувався земельний обіг шляхом купівлі-продажу, дарування. Це вносило суттєві корективи в розпаювання земельного фонду Борислава. Судячи з кількості актів застави, купівлі-продажу, дарування тощо, внесених до перемишльських земських і гродських актів, цей процес вирізнявся помітною активністю впродовж всього XVI – XVIII ст. Як наслідок, співвласниками Борислава та Мражниці в різний час стають Попелі, Яворські, Терлецькі, Тустанівські, Ільницькі тощо. Цікаво, що цим майновим обладкам, як правило, завжди передували родичання. Наприклад, Климко Винницький Клізевич переселився до Борислава у середині 1570-х років, одружившись з Мартою Бориславською [12, 233–234]. Однаковий соціальний статус диктував єдиний господарський уклад: прибулий шляхтич та його нащадки займали місце члена або кількох членів корінного роду, продовжуючи діяти за ustalеними, освяченими традицією та повсяденною практикою правилами. Разом з усіма вони користувалися своєю часткою в млині, ставку, прибутками з корчми, разом з усіма у визначений день огорожували орні землі та знімали огорожу після збору врожаю, мали право врубу. Цілком інакше виглядає ситуація, якщо землевласниками ставала зайшла заможна та середньозаможна шляхта. Тоді вони відокремлювалися від решти шляхетського клану й формували власну маєтність на основі фільваркової системи. Упродовж XVII ст. у Бориславі виникли два великі маєткові комплекси, які належали родині Попелів Думичів та Копистинським [2, 386].

Місцева шляхта в міру зростання її численності поступово бідніла. Як наслідок, кількість підданих, що їй належала, скорочувалася. На межі XVI–XVII ст. Бориславські та інші співвласники Борислава розпоряджалися заледве двома – трьома підданими. У XVII ст. рядова шляхта остаточно позбувається залежного селянства та власними руками веде господарство. У маєтках заможної шляхти, натомість, піддані існували. Наприклад, згідно ревізії Перемишльської землі 1692 р. Олександр Копистинський мав у Бориславі 5 і у Мражниці 9 селян, котрі обробляли по півчверті поля. Чернігівський хорунжий Андрій Попель Думич мав вісім підданих [2, 386–387].

В Бориславі, як і будь-де, існувала церква, а отже був священик. В приватношляхетських селах, осідках української шляхти, парохом ставав, як правило, котрийсь зі співвласників села. В окремих випадках він обирався з зайшлих священицьких родів. У Бориславі натрапляємо як на перших, так і на других. Наприклад, у 1580-х роках це був якийсь Павло, котрий викупив повітство від місцевої шляхти [12, 1599–1600]. Натомість, у 1700-х роках обов'язки пароха виконував Базилій Ільницький Янінович, шляхтич, виходець з Ільника [11, 1620].

Трускавець уособлював ще один різновид соціальних комбінацій, які існували серед населення Прикарпаття у XVI–XVIII ст. Спочатку, у XV ст., село перебувало у власності Тустанівських й, таким чином, нічим не відрізнялося від Борислава. Згодом воно було викуплене з приватних рук й повернуте в королівську власність. Як і в інших королівських селах, більшість його жителів становили селяни, королівські піддані, об'єднані в громаду. За своїм майновим становищем вони творили доволі однорідну спільноту. Як правило, одне господарство розпоряджалося чвертю поля. На середину 16 ст. таких господарів нараховувалося до півсотні [8, 562]. Напевне, у XVII–XVIII ст. в громаді існували свої загородники і халупники, тобто особи, позбавлені повноцінного земельного наділу. Тогочасні джерела про наявність їх у Трускавці не повідомляють. Втім, вони були неодмінним атрибутом будь-якої громади у королівських селах і не тільки.

Громада була основною інституцією, котра регулювала повсякденне життя кожного з його членів. Зокрема, вона була неодмінним учасником як третя сторона-свідок, майнових угод купівлі-продажу, застави, складення заповітів, визначення межових кордонів тощо. При цьому могли бути присутні не обов'язково всі члени громади, а її частина, сусіди та спеціально делеговані, вибрані чи призначені свідки, послухи, співприсяжники тощо. Одночасно громада могла виступати не тільки як пасивний свідок, а активно втручатися в справи майнового характеру. Наприклад, заборонити продаж землі або рухомого майна. Усе це здійснювалося через членів громади, які виконують функції свідків, експертів, суддів, захисників, посередників тощо (повноважність кожного її члена була рівною й обмежувалася лише для особисто залежних підсудків, коморників, неповнолітніх, запідозрених та обвинувачених в злочині). Громада також виступала основним

регулятором та суб'єктом господарського життя. Вона могла позичати кошти в борг, розподіляла податки між своїми членами, котролювала сівозміну, надавала матеріальну допомогу тощо. Посередником між громадою та королівською адміністрацією в Дрогобичі був тивун. Він обирався з-поміж членів громади, як правило, на один рік. За умови успішного виконання своїх обов'язків та відсутності зловживань (тивун не пропивав громадські гроші, не використовував зібрані податки на власні потреби, не гнобив бідних й потурав багатим тощо) він міг бути переобраний повторно. Окрім того, серед громади обиралися кілька присяжних, котрі допомагали тивунам.

Поза громадою існували інші категорії жителів королівських сіл. У Трускавці, зокрема, згадуються млинарі. Це були вихідці з селянства, які отримували у користування млин та невеликий земельний наділ (у Трускавці – чверть поля). Їхні права були захищені королівськими привілеями. Основний обов'язок млинарів полягав у забезпеченні безперервної роботи млина, тобто підтримання його у робочому стані. Отриманий прибуток від помолу розподілявся таким чином, що дві третини мірки отримував дрогобицький замок, натомість одна третина залишалася мельникам. Королівський привілей надавав млини у пожиттєве володіння, тому доволі швидко утвердилася практика передачі від батька до сина. Наприкінці 1690-х років трускавецький млин належав Васильові Гечалу та Васильові, Яцьові, Іванові, Луцьові, Сеньові, Іванові Гульчакам. На середину XVIII ст. млин утримували Василь й Іван Баняки, Михайло Петраньошка та Іван Кусник [7, 491].

Також у Трускавці проживали так звані вибранці (у XVIII ст. йменовані солтисами). Це були селяни, звільнені від усіх повинностей, зобов'язані відбувати військову службу. Їхні права також гарантувалися королівськими грамотами. Вибранці отримували у пожиттєве володіння один земельний лан. Він становив їхнє матеріальне забезпечення. Вибранці власним коштом утримували себе, викупуваючи зброю, одяг тощо. В разі відсутності потреби у військовій повинності, вибранці сплачували певну суму (у Дрогобицькому старостві вона становила 100 зл. з одного солтисівського лану). У XVIII ст. заміна військової служби грошовою компенсацією стала розповсюдженою практикою. Як і мельництво, вибранецтва з часом ставали спадковими. У Трускавці вибранці відомі з середини XVIII ст. Згідно королівського привілею, у 1754 р. вибранецтво отримали Гринь, Лесь, Василь, Іван Стецьковичі [7, 499].

У Трускавці окремо існувало попівство. Священники та їхня родина, а також особи, що проживали на попівському лані, не входили до громади. Парох у королівських селах призначався старостами, у другій половині XVII – XVIII ст. це призначення здійснювалося за участі перемишльського єпископа. Як правило, священники залишалися на парафії до смерті, а їхні діти мали пріоритетне право отримати парохію по смерті батька. За своїм соціальним походженням сільське духовенство у королівських селах, як і в містах та приватношляхетських осідках були вихідцями з різних станів. У Трускавці, наприклад, у 1670-х роках парохом був якийсь Павло, судячи з усього, не шляхтич, однак одружився він з шляхтянкою Мариною Яворською Горошкович [10, 232].

Висновки. Отже, класифікація населення Прикарпаття XVI–XVIII ст. за соціальними параметрами характеризується доволі значною варіативністю. Вона зумовлена в значній мірі власницькою приналежністю. Інститут власника – шляхта, король, церква – був вирішальним чинником у формуванні соціального обличчя жителів того чи іншого осідку. Так само не останню роль відігравав статус самого поселення. Вочевидь, місто характеризується на порядок складнішою мозаїкою соціальних відносин, у селах такого різноманіття не спостерігається.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Жерела до історії України-Руси / Археографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка. – Т. 1: Описи королівщин в землях руських XVI віку. Т. 1. Люстрації земель Галицької і Перемиської / Під ред. М. Грушевського. – Львів: Накладом Наукового товариства імені Шевченка, 1895. – 312 с.
2. Микулич О. Борислав та його околиці за актами ревізії Перемиської землі 1692 року / О. Микулич // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2000. – Випуск IV. – С. 383–388.
3. Нариси історії Дрогобича (від найдавніших часів до початку XXI ст.) / Наук. ред. Л. Тимошенко. – Дрогобич: Коло, 2009. – 320 с.
4. Смуток І. Дрогобич за матеріалами генеральної ревізії Перемишльської землі 1692 р. / І. Смуток // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Коло, 2003. – С. 512–523.

5. Смуток І. Структура шляхетського засянку Самбірщини у XVI ст. / І. Смуток // Fasciculi Musei Regionalis Brzozoviensis. – Brzozów: Wydawnictwo Muzeum regionalnego im. Adama Fastnachta w Brzozowie, 2009. – Nr 4. – S. 11–22.
6. Смуток І. Шляхетська землевласність у Дрогобицькому повіті Перемишльської землі в XVI ст. / І. Смуток // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Коло, 2014. – Вип. XVII – XVIII. – С. 79–89.
7. Смуток І. Дрогобицьке староство в актах люстрації Руського воєводства 1765 року / І. Смуток, Л. Тимошенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Коло, 2002. – Вип. 6. – С. 473–512.
8. Смуток І. І. Інвентар Дрогобицького староства 1568 р. / І. І. Смуток, Л. В. Тимошенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Коло, 2006. – Вип. X. – С. 519–570.
9. Смуток І. Люстрація Дрогобицького староства 1621 р. / І. Смуток, Л. Тимошенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Коло, 2008. – Вип. XI – XII. – С. 456–470.
10. Тимошенко Л. Духовенство дрогобицьких церков в XV – XVIII ст.: особовий склад, династії, душпастирська та містецька діяльність / Л. Тимошенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич: Коло, 2006. – Вип. X. – С. 221–240.
11. Центральний державний історичний архів України (далі ЦДІА, м. Львів). – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 125. – 2112 с.
12. ЦДІА, м. Львів. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 44. – 1934 с.

REFERENCES

1. Zherela do istoryyi Ukrayiny-Rusy / Arkheohrafichna komisiya Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka. – T. 1: Opysy korolivshchyn v zemlyakh rus'kykh XVI viku. T. 1. Lyustratsiyi zemel' Halyts'koyi i Peremys'koyi / Pid red. M. Hrushevs'koho. – L'viv: Nakladom Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka, 1895. – 312 с.
2. Mykulych O. Boryslav ta yoho okolysti za aktamy reviziyi Peremys'koyi zemli 1692 roku / O. Mykulych // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych, 2000. – Vypusk IV. – S. 383–388.
3. Narysy istoriyi Drohobycha (vid naydavnishykh chasiv do pochatku XXI st.) / Nauk. red. L. Tymoshenko. – Drohobych: Kolo, 2009. – 320 s.
4. Smutok I. Drohobych za materialamy heneral'noyi reviziyi Peremysl's'koyi zemli 1692 r. / I. Smutok // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych: Kolo, 2003. – S. 512–523.
5. Smutok I. Struktura shlyakhet's'koho zastyanku Sambirshchyny u XVI st. / I. Smutok // Fasciculi Musei Regionalis Brzozoviensis. – Brzozów: Wydawnictwo Muzeum regionalnego im. Adama Fastnachta w Brzozowie, 2009. – Nr 4. – S. 11–22.
6. Smutok I. Shlyakhets'ka zemlevlasnist' u Drohobys't'komu poviti Peremysl's'koyi zemli v XVI st. / I. Smutok // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych: Kolo, 2014. – Vyp. XVII – XVIII. – S. 79–89.
7. Smutok I., Tymoshenko L. Drohobys't'ke starostvo v aktakh lyustratsiyi Rus'koho voyevodstva 1765 roku / I. Smutok, L. Tymoshenko // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych: Kolo., 2002. – Vyp. 6. – S. 473–512.
8. Smutok I. I. Inventar Drohobys't'koho starostva 1568 r. / I. I. Smutok, L. V. Tymoshenko // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych: Kolo, 2006. – Vyp. X. – S. 519–570.
9. Smutok I. Lyustratsiya Drohobys't'koho starostva 1621 r. / I. Smutok, L. Tymoshenko // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych: Kolo, 2008. – Vyp. XI – XII. – S. 456–470.
10. Tymoshenko L. Dukhovenstvo drohobys't'kykh tserkov v XV – XVIII st.: osobovyy sklad, dynastiyi, dushpastyrs'ka ta mystets'ka diyal'nist' / L. Tymoshenko // Drohobys't'kyu krayeznavchyy zbirnyk. – Drohobych: Kolo, 2006. – Vyp. X. – S. 221–240.
11. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny, m. L'viv (dali – TDIA, m. L'viv). – F. 13. – Op. 1. – Spr. 125. – 2112 s.
12. TDIA, m. L'viv. – F. 14. – Op. 1. – Spr. 44. – 1934 s.

Стаття надійшла до редакції 08.05.2017 р.